

Eren anys de pau, no de guerra

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Josep Artís i Balaguer publica el llibre *Tres conferències sobre teatre retrospectiu* l'any 1937, és a dir, durant la guerra civil. No, el publica l'any 1933.

A can rumia

Llegim a la versió Random House Mondadori-Carme Arenas de la novel·la *El cementiri de Praga* que entre els garibaldins que lluiten contra els Borbó hi ha un alemany de cognom Wolff “que mana els desertors alemanys i suïssos ja al servei del Borbó”. Si han desertat dels Borbó, com és que “ja” estan al servei del Borbó? Evidentment, Umberto Eco no posa pas el lector a can rumia. El que diu és que Wolff mana els desertors alemanys i suïssos “fins ara” (*già*) al servei del Borbó. Aquí *già* no té el sentit de ‘ja’, sinó el de ‘fins ara’, ‘abans’.

La carrera del crític, escurçada

Josep Miquel Sobrer (*La poesia dramàtica de Josep Maria de Sagarra*, Galerada) diu que la crítica que Manuel Rodríguez Codolà va fer de l'obra *L'estrella dels miracles*, de Sagarra, “sembla que va ser la seva darrera ressenya a *La Vanguardia*”. Com sap, va ser-hi publicada el 5 d'octubre del 1933, però no va ser pas la darrera. Manuel Rodríguez Codolà (1872-1948) es va jubilar del diari el gener del 1934 i va exercir la crítica teatral fins el 31 de desembre del 1933, dia que publica la seva última crítica. Entre el 5 d'octubre i el 31 de desembre del 1933 va mantenir amb regularitat la seva secció de crítica teatral i, després de la de Sagarra, en va publicar al voltant d'una desena.

Cobrir-se de glòria

A l'entrada del mot *glòria*, del DIEC2, l'expressió *cobrir-se de glòria* només té sentit literal, és a dir, positiu. Però l'entrada *cobrir* recull també el sentit irònic: “cobrir-se de glòria: irònicament, fracassar restant en ridícul.”

Restituïda l'edició original del recull 'Figura i paisatge', d'Oller, alterada a l'obra completa

Cossetània Edicions ha restituït la conformació de la primera edició del recull de narracions de Narcís Oller, *Figura i paisatge*, publicat el 1897, alterada a les obres completes. Diversos relats havien estat desplaçats per l'autor per tal que cada un dels volums de les obres completes tingués una quantitat similar de pàgines, i també perquè fossin més unitaris, atès que el llibre aplega peces de gèneres diversos. La present edició reincorpora la narració “Isabel de Galceran”, que havia estat traslladada, com a novel·la curta, al volum sisè; els contes “L'any 54”, “El novenari d'ànimes” i “La Revolució de Setembre”, que formaven part del volum sisè, dins l'epígraf de “Records de noi”, i, finalment, el monòleg teatral “Un somiatruites”, que es va incorporar al volum desè, destinat a obres teatrals.

La recuperació ha permès a Jordi Castellanos, catedràtic de literatura catalana de la UAB, d'elaborar un estudi introductor destinat a analitzar l'aposta estètica de cada un dels textos aplegats, ben desiguals de concepció i ambició, i situar amb precisió el llibre en la carrera literària del narrador, atès que es publica en un moment especialment crític per a Oller, quan havia caigut en un desànim en sentir-se marginat per la crítica. I també es deixa dominar per la inseguretat, fins al punt que, durant un temps, no es veu amb cor de continuar escrivint. Si publica el llibre *Figura i paisatge*, recull de materials d'èpoques diverses, és, recorda Castellanos, pels “incessants encoratjaments” del seu amic Joan Sardà, dirà a les seves *Memòries literàries*.

En aquest recull, considera Castellanos, Oller troba una determinada sortida per a la seva obra, al marge dels corrents modernistes –però força a freqüència–, que es concretarà, en part, a *La bogeria* (1898), però que no tindrà continuïtat, perquè *Pilar Prim* (1905) apuntarà cap a uns altres camins.

La sortida, segons Castellanos, seran els novel·listes russos, amb els quals ja tenia una certa afinitat –havia traduït, a través del francès, textos de Turguénev, de Tolstoi i del seu amic Pavlovski– i

les petites variants del realisme apuntades entorn de la revista *L'Avenç*. La presència constant de la mort i d'imatges de decadència té l'origen, diu el filòleg, en la influència dels russos, a banda el gust d'Oller pels espais foscos, obscurs, de l'existència, que enllacen amb el pessimisme i el descoratjament amb què encarava la vida.

Malgrat els desequilibris interns i les prevencions enmig de les quals es construeix, el recull demostra, afirma Castellanos, la seva capacitat de cercar solucions narratives, fins i tot –per més que intenti amagar-ho– agosarades, pròximes als camps de recerca dins els quals es mou el Modernisme. Però hom té la impressió, pensa Castellanos, que les limitacions se les imposa ell mateix, com si s'escarrassés massa a reduir l'empenta de la seva creativitat; com si la fatalitat de la creació amb llibertat acabés acovardint-lo. Per sort, “el pobre Oller acovardit no sempre era capaç de tapar del tot el gran creador que portava a dintre: *Figura i paisatge* ens mostra el gran Oller que podia haver estat”, conclou l'estudiós.

Narcís Oller va publicar el recull de narracions *Figura i paisatge* l'any 1897.